

Referansedata

Fylke: Hedmark
Kommune: Åmot, Hamar
Kartblad: 1917 II
H.o.h.: 336-641moh
Areal: 806 daa

Prosjektilhørighet: Bekkekløfter 2007, Hedmark
Inventør: JKL
Dato feltreg.: 26.09.07
Vegetasjonsone: Mellomboreal
Vegetasjonseksjon: OC-Overgangsseksjon

Sammendrag / Kort beskrivelse

Jernåa er i stor grad omgitt av eldre granskog og det lar seg derfor gjøre å avgrense et sammenhengende forvaltningsareal som omfatter nesten hele Jernåas lengde innenfor Åmot kommune. Dalprofilen er ganske markert, men dalbunnen er som regel ganske slak og bred. En del bergvegger finnes langs deler av vassdraget. Flere nyere hogstinnegrep grenser tett inntil vassdraget og medfører der til dels dårlig arrondering. Sammenlignet med andre bekkekløftlokaliteter i nærheten er Jernåa-lokaliteten likevel både relativt velarrondert og noenlunde stor. Ett kjerneområde/naturtypelokalitet er avgrenset, og denne er bare litt snevrere enn hovedavgrensingen.

I store trekk er det en tydelig sonering i vegetasjonen fra terrenget nærmest bekken og oppover i dalsidene. På sedimentene i dalbunnen er det frodig storbregne- og høystaudevegetasjon. Mye av dette kan føres til høystaudegranskog (LR). Interessante karplanteinnslag omfatter huldregras (NT), trollbær og storklokke. Det meste av skogen langs Jernåa er såkalt gammelskog, men tilstand og struktur varierer likevel en hel del. Det er ingen gradient i påvirkningsgrad eller annet geografisk mønster i skogtilstanden, men en generelt høyere produktivitet tilknyttet de noenlunde tykke sedimentlagene langs dalbunnen gjør at skogen der ofte viser mer utviklet naturskogsstruktur enn den lenger opp i dalsidene. Kontinuiteten er likevel trolig brutt med hensyn til de fleste kvaliteter av død ved og gamle trær. Sentrale egenskaper som gjør Jernåa viktig for biologisk mangfold er strekninger med ganske smal og beskyttende bekkekløftprofil, som gir grunnlag for enkelte sterkt luftfuktighetskrevenne arter, og god forekomst av høyproduktiv høystaudegranskog.

Artsmangfoldet er rimelig høyt og med innslag av både relativt kontinuitetskrevenne arter og arter med strenge krav til stabile fuktighetsforhold. I alt er 11 rødlistearter påvist hvorav 1 sterkt truet (EN) og to sårbare (VU).

Lokaliteten vurderes som regionalt til nasjonalt viktig for bevaring av biologisk mangfold (verdi 4). Lavåa vil kunne bidra til inndekking av skogvern manglene "internasjonal ansvarstype (bekkekløft)" og "rike skogtyper (høystaudekog)".

Feltarbeid

Befaring er foretatt av Jon T. Klepsland den 26. september 2007.

Tidspunkt og værets betydning

Dagen bød på oppholdsvær og tynt skydekke. Tidspunktet var rimelig gunstig med hensyn til registrering av de fleste aktuelle organismegrupper, men noe sent i forhold til tidlig-fruktifiserende sopp og forsommerplanter.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Området inngår i arbeidet med systematiske undersøkelser av bekkekløfter, et felles prosjekt i regi av Direktoratet for Naturforvaltning (DN) og NVE. Dette er første ledd i systematiske biologiske undersøkelser av spesielt prioriterte og biologisk viktige skogtyper i Norge. Undersøkelsesområdet var på forhånd grovt angitt av Fylkesmannen i Hedmark i samarbeid med DN. Undersøkelsesområdet er av registranten definert som en omtrent 500 meter bred sone langs Jernåa fra kommunegrensen i sør til Åsta-vassdraget i nord. Området er rimelig godt inndekket, men den helt søndre biten er ikke befart, og det samme gjelder enkelte skogparti på østsiden av vassdraget.

Tidligere undersøkelser

Reidar Haugan har gjort registreringer på interessante lavarter langs Jernåa i 1993 (Botanisk museum 2008b). Utover dette kjenner ikke registranten til at det er foretatt naturfaglige registreringer innenfor undersøkelsesområdet.

Beliggenhet

Jernåa er et sidevassdrag til Åsta-vassdraget med plassering sør for hovedvassdraget ca 5 kilometer luftlinje vest for Åsta stasjon. Landskapsgeografisk ligger Jernåa i overgangen mellom "Fjellskogen i Sør-Norge #14", underregion "Gudbrandsdalens østre fjellskogstrakter #14.17" og "Østerdalene #9", underregion "Sør Østerdal #9.1" (Puschmann 2005).

Naturgrunnlag

Topografi

Jernåa drenerer i nordlig retning (østlig tendens), og foretar bare noen ganske få og slake svinger på veien. Dalformasjonen omkring Jernåa varierer ganske mye. Stedvis grenser elva tett opptil (små) vertikale bergvegger, andre steder mangler bergvegger, men dalprofilen kan likevel være markert med bratte dalsider, mens atter andre steder er dalen slak og bred

med utydelig overgang mot de langslake nordvendte dalsidene som utgjør Åstadalen.

På den vel 3 kilometer lange strekningen faller vassdraget nesten 300 meter. Fallet er ganske jevnt og dermed dannes ikke fosser, og heller ikke spesielt strie stryk. Mindre stryk er likevel vanlig, og på sprutpåvirket stein i tilknytning til slike stryk forekommer enkelte sjeldne arter. På økonomisk kartblad er lokalitetsnavnet "Jernfallet" angitt fra øverste del av bekkedalen (ved ca 620 m.o.h.), noe som kan indikere et lite fossefall eller spesielt stritt stryk der. Jernfallet ble ikke besøkt denne gangen slik at dette kunne evt. verifiseres.

Geologi

Berggrunnen består av sandstein som dels er feltspatførende, dels kalkholdig (Siedlecka et al. 1987). Løsmassedekket varierer. Det er overveiende tynt i lisidene, men med tykkere morene langs vassdraget (NGU 2008b).

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: OC-Overgangsseksjon, vegetasjonssone: mellomboreal 90% (ca 730daa) nordboreal 10% (ca 80daa) .

Lokaliteten ligger vesentlig innenfor mellomboreal vegetasjonssone, men med utpost i nordboreal sone (Dahl et al. 1986). Langs oseanitetsgradienten ligger området i overgangsseksjonen (OC) (Moen 1998).

Økologisk variasjon

Vegetasjonen varierer en del langs fukt- og basegradienten. Diversiteten er likevel begrenset til noen ganske få og noenlunde vanlige vegetasjonsutforminger innenfor overbygningen fastmarksskog. Tørre og samtidig rike utforminger mangler, og sumpskogsutforminger og flommarksskog er dårlig representert. Dalformasjonen langs Jernåa varierer en del fra trange parti med tilnærmet kløftepreg til åpne og grunne strekninger med forsvinnende dalprofil. Det adderer også litt variasjon at elveløpet svinger noe og at flere små sidebekker drenerer inn fra øst og vest. Variasjonen er likevel betydelig begrenset av at dalprofilen er så grunn og fallet såpass moderat.

Vegetasjon og treslagsfordeling

I store trekk er det en tydelig sonering i vegetasjonen fra terrenget nærmest bekken og oppover i dalsidene. På sedimenterne i dalbunnen er det frodig storbregne- og høystaudevegetasjon. Spesielt rik og frodig høystaudevegetasjon opptre i tilknytning til permanent fuktige sigevannsrenner, og slike er det relativt mye av, særlig nær dalbunnen i nedre halvdel av Jernåa-vassdraget. Selv om mye av høystaudevegetasjonen opptre som en type fuktenger klemt mellom mer opphøyde og skogkledde terrengformasjoner, så kan nok det meste av dette arealet føres til vegetasjonstypen høystaudegranskog (regnes som hensynskrevende (LR) (Aarrestad et al. 2001)) fordi plantesammensetningen og granskogens nære tilstedeværelse best rimer med denne klassifiseringen. Vanlige vekster i staudevegetasjonen er skogburkne, sauetelg, tyrihjel, turt, enghumleblom, sumphaukeskjegg, skogstjerneblom og skogrøyrkvein. I partier er strutseving til dels dominerende. Mindre vanlig inngår huldregras (NT), trollbær, fjellminneblom og maigull. En særlig frodig sigevanns-eng opptre i bratt, østvendt dalside omtrent ved høydekote 500, hvor også storklokke *Campanula latifolia* inngår. Nærmest elva er det ofte en noe mer løvrik sone som stedvis bedre klassifiseres som gråor-heggeskog. Foruten gråor inngår selje, bjørk, rogn, og i nedre del litt villrips. På flompåvirket, noe ustabil og grusrik mark nær elva inngår også enkelte lågurtarter som markjordbær, teiebær, vendelrot og myskegras, samt gjerne huldregras. I øvre del av avgrensingen finnes små parti med fattig sumpgranskog eller fuktig blåbær-smyle-granskog.

Skogstruktur og påvirkning

Det meste av skogen langs Jernåa er såkalt gammelskog, men tilstand og struktur varierer likevel en hel del. Det er ingen gradient i påvirkningsgrad eller annet geografisk mønster i skogtilstanden, men en generelt høyere produktivitet tilknyttet de noenlunde tykke sedimentlagene langs dalbunnen gjør at skogen der ofte viser mer utviklet naturskogsstruktur enn den lenger opp i dalsidene. For øvrig veksler skogtilstanden mellom naturskogslik aldersfase og sen optimalfase og mer kulturpreget optimal- til aldersfase gjennom hele lengden av lokalitetsavgrensingen. Naturskogslik aldersfasetilstand er noe mer utbredt enn de andre tilstandsfasene. Denne er stort sett svakt flersjiktet og med øvre alder omkring 120-140 år, muligens med spredte grantrær inntil 200 år. Kontinuiteten er trolig brutt med hensyn til de fleste kvaliteter av død ved og gamle trær ettersom tydelig gamle trær og grove, godt nedbrutte læger begge er så godt som fraværende innen undersøkelsesområdet. Dette gjelder både gran og løvtrær. Dødvedmengden er størst i de høyproduktive aldersfasebestandene nær vassdraget i nedre del av avgrensingen. Kontinuiteten i død trevirke virker også noe bedre der ettersom flere råtestadier er rimelig godt representert (men likevel uten de tydelig gamle og grove lægerne). Selv om dødvedkontinuiteten regnes som brutt eller meget lav innenfor avgrensingen er det trolig en viss dødvedkontinuitet på et litt høyere landskapsnivå.

Både på flompåvirket mark langs vassdraget og tilknyttet rike fuktsig oppe i dalsidene later det til at løvandelen er naturlig høy. Det er imidlertid også høyt innslag av løvtrær, særlig bjørk, mange steder i mer sluttet og storvokst granskog. Denne løvtregenerasjonen er kommet opp etter tidligere gjennomhogst av granskogen og er nå i stor grad i ferd med å bli fortrenget av grana, noe som har resultert i partvis mye død ved av bjørk, og dels selje og gråor. Flere nyere tids inngrep er av særlig betydning for vurderingen av kriterier som urørthet og arrondering. Vest for vassdraget er det minst to store hogstflater av helt ny dato som begge går uheldig nær vassdraget. Den ene er ved ca 400 m.o.h., den andre ved ca 450-480 m.o.h. Den nederste har størst negativ effekt (i form av økt innstråling og luftgjennomstrømming) ettersom dalprofilen der er temmelig grunn og den tilgrensende skogen er i sjelden velutviklet naturskogstilstand med mye fuktig skogsmark. Også helt i sør og sørøst er det hogstflater som går helt inn på vassdraget. Særlig negativt er at skogen langs Jernfallet ganske nylig er hogd ut (Norge i Bilder 2008). Lokaliteten er f.ø. avgrenset i nord og nordøst av tyngre tekniske inngrep i form av høystandard skogsbilvei. Den innerste stumpe av bilveien som går sørover langs midtre del av Jernåa er inkludert i lokalitetsavgrensingen. Dette er gjort av tre grunner: (i) granskogen i dalsiden øst for veistumpen hører topografisk til elvedalen fordi

dalbrinken her krysses av bilveien og fortsetter sørover på østsiden av veien, og ved å la grenselinjen følge dalbrinken blir dermed arronderingen bedre. (ii) Dette gir samtidig bedret sikring av naturverdiene langs vassdraget ved at ytterligere negative kanteffekter unngås. (iii) Denne granskogen er også viktig i seg selv både tilstandsmessig (fleraldret og flersjiktet aldersfase) og med hensyn til utforming og skogklima (produktiv bregneskog og mye gubbeskjegg).

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Jernåa. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Jernåa

Naturtype: Bekkekløft og bergvegg - Bekkekløft

BMVERDI: A

Hoh: 340-620 moh

Naturtypelokaliteten er registrert av Jon T. Klepsland, Biofokus i forbindelse med bekkekløftprosjektet (2007) i regi av DN og NVE.

Avgrensingen gjelder Jernåa og den eldre skogen tilknyttet bekkedalen rundt vassdraget. Den grenser til hogstflater eller mer generelt mindre interessant skogsnatur. Dalprofilen er ganske markert, men dalbunnen er som regel ganske slak og bred. En del bergvegger finnes langs deler av vassdraget.

I store trekk er det en tydelig sonering i vegetasjonen fra terrenget nærmest bekken og oppover i dalsidene. På sedimentene i dalbunnen er det frodig storbregne- og høystaudevegetasjon. Spesielt rik og frodig høystaudevegetasjon opptrer i tilknytning til permanent fuktige sigevannsrenner, og slike er det relativt mye av. Selv om høystaudevegetasjonen ofte opptrer som en type fuktenger klemte mellom mer opphøyde og skogkledde terrengformasjoner, så kan nok mye av dette arealet føres til vegetasjonstypen høystaudegranskog (regnes som hensynskrevende (LR) (Aarrestad et al. 2001)). Vanlige vekster i staudevegetasjonen er skogburkne, saueteig, tyrihjel, turt, enghumbleblom, sumphaukeskjegg, skogstjerneblom og skogryrkvein. I partier er strutseving til dels dominerende. Mindre vanlig inngår huldregras (NT), trollbær, fjellminneblom, maigull og storklokke. Det meste av skogen langs Jernåa er såkalt gammelskog, men tilstand og struktur varierer likevel en del. Typisk veksler skogtilstanden mellom naturskogslik aldersfase og sen optimalfase og mer kulturpreget optimaltil aldersfase. Naturskogslik aldersfasetilstand er noe mer utbredt enn de andre tilstandsfasene. Denne er stort sett svakt flersjiktet og med øvre alder omkring 120-140 år, muligens med spredte grantrær inntil 200 år. Kontinuiteten er trolig brutt med hensyn til de fleste kvaliteter av død ved og gamle trær. Artsmangfoldet er rimelig høyt og med innslag av både relativt kontinuitetskrevede arter og arter med strenge krav til stabile fuktighetsforhold. I alt er 11 rødlistearter påvist, noe som anses et ganske høyt antall. Dette omfatter huldregras (NT), huldrestry (EN), gubbeskjegg (NT), flatsaltlav (VU), rimnål (NT), rotnål (NT), orenål (NT) "granrustsnyltekuken" *Skeletocutis brevispora* (VU), rynkeskinn (NT), svartsoneskjuke (NT), og den sjeldne *Antrodia mellita* (NT). Andre signalarter på fuktig gammelskogsmiljø er *Skeletocutis carneogrisea*, *Antrodia pallens*, sukkernål, vortenål, dvergullnål, lungenever, skrubbenever, stiftfylllav, og skorpelavene *Bacidia subincompta* og *Mycobilimbia tetramera*. Lokaliteten er rimelig stor og vurderes på dette grunnlag samt god forekomst av høystaudegranskog (LR) og mange påviste rødlistearter som svært viktig (A-verdi).

Artsmangfold

Artsmangfoldet er rimelig høyt og med innslag av både relativt kontinuitetskrevede arter og arter med strenge krav til stabile fuktighetsforhold. I alt er 11 rødlistearter påvist, noe som må karakteriseres som et ganske høyt antall tatt det relativt beskjedne arealet i betraktning.

Karplantefloraen er moderat variert takket være høy dekning høystaudevegetasjon. Mest interessant er forekomst av huldregras (NT), villrips, storklokke og olavsstake. Huldregraset opptrer dels rikelig i nedre halvdel av lokalitetsavgrensingen.

Mosefloraen er rimelig godt underøkt, men ingen spesielt krevede arter er påvist. Mest krevede dødved art som ble sett var Råtefluk *Lophozia ascendens*. Andre, mer vanlige råtevedarter omfattet rød muslingmose, stubbeblonde, rød knoppnikke, trådknoppnikke, sumptvebladmose, sagtvebladmose og tvillingvebladmose. På sprutpåvirket stein inngikk bl.a. puslingmose *Hygrobiella taxifolia*. Bergveggmiljøet var også tilsynelatende ganske trivielt. Beste påviste signalart var småstylte *Bazzania tricenata*, som forekom spredt. Den noe kontinuitetskrevede og sterkt lysskyende lysmosen *Schistostega pennata* ble funnet ved rothalsen av en stor gran.

Lavfloraen er bedre utviklet. Flere sjeldne arter er påvist. Gubbeskjegg (NT) opptrer til dels meget rikelig i halvåpen, noenlunde godt sjiktet granskog. Ellers er det gode forekomster av gammelgranslav på eldre gran på god bonitet nær vassdraget. Andre signalarter tilknyttet gran er rimnål (NT), rotnål (NT), sukkernål, vortenål og dvergullnål. På rikkbarstrær forekommer enkelte relativt vanlige representanter for Lobarion-samfunnet, bl.a. lungenever, skrubbenever, stiftfylllav og skorpelavene *Bacidia subincompta* og *Mycobilimbia tetramera*. Tidligere er orenål *Calicium adaequatum* (NT) funnet på gråor langs elva. På beskyttede bergvegger finnes randkvistlav. Mest interessant er likevel forekomsten av huldrestry *Usnea longissima* (EN). Arten opptrer meget sparsomt på noen få grantrær og en bergvegg hvor bekkedalen er spesielt smal. Samme sted (samt flere steder oppstrøms) finnes den sjeldne flatsaltlav *Stereocaulon coniophyllum* (VU). Flatsaltlav er tilknyttet spesielt skyggefulle og stabilt fuktige habitat nær større vassdrag, gjerne på sprutpåvirket stein.

Enkelte noenlunde kontinuitetskrevede vedsopp er påvist. Mest interessant er den parasittiske "granrustsnyltekuken" *Skeletocutis brevispora* (VU). Den ble funnet på en granlåg med granrustskjuke i høyproduktiv bregneskog helt nederst i avgrensingen. Ellers er det gjort ett eller flere funn av både rynkeskinn (NT), svartsoneskjuke (NT), *Skeletocutis carneogrisea*, granrustskjuke, vasskjuke og granstokkjuke. På seljelæger er den sjeldne *Antrodia mellita* (NT) påvist, samt den vanligere *Antrodia pallens* (syn: *A. semisupina*).

Jordsoppelementet var svakt representert, noe som kan skyldes dårlig sesong for fruktfisering. Enkelte noenlunde krevede arter kan tenkes forekomme tilknyttet urterik granskog.

Jernåa har betydning for vassdragstilknyttet fugl som fossefall (observert ved befaring).

Tabell: Artsfunn i Jernåa. Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)
Grasfamilien	<i>Cinna latifolia</i>	Huldregras	NT	7	1 ₇
Levermoser	<i>Bazzania tricenata</i>	Småstylte		2	1 ₂
Levermoser	<i>Lophozia ascendens</i>	Røteflik		1	1 ₁
Busk- og bladlav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	Gubbeskjegg	NT	16	1 ₁₆
	<i>Hypogymnia vittata</i>	Randkvistlav		1	1 ₁
	<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lungenever		3	1 ₃
	<i>Lobaria scrobiculata</i>	Skrubbenever		3	1 ₃
	<i>Stereocaulon coniophyllum</i>	Flatsaltlav	VU	4	1 ₄
	<i>Usnea longissima</i>	Huldrestry	EN	1	1 ₁
Skorpelav	<i>Calicium adaequatum</i>	Orenål	NT	1	1 ₁
	<i>Chaenotheca brachypoda</i>	Dverggullnål		1	1 ₁
	<i>Chaenotheca chlorella</i>	Vortenål		1	1 ₁
	<i>Chaenotheca stemonea</i>	Skyggenål		1	1 ₁
	<i>Chaenotheca subroscida</i>	Sukkernål		2	1 ₂
	<i>Chaenothecopsis viridialba</i>	Rimnål	NT	1	1 ₁
	<i>Microcalicium ahlneri</i>	Rotnål	NT	1	1 ₁
Sopp vedboende	<i>Antrodia mellita</i>		NT	1	1 ₁
	<i>Climacocystis borealis</i>	Vasskjuke		2	1 ₂
	<i>Phellinus chrysoloma</i>	Granstokkjuke		1	1 ₁
	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	Granrustkjuke		4	1 ₄
	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Svartsonekjuke	NT	5	1 ₅
	<i>Phlebia centrifuga</i>	Rynkeskinn	NT	2	1 ₂
	<i>Skeletocutis brevispora</i>		VU	1	1 ₁

Avgrensning og arrondering

Jernåa er i stor grad omgitt av eldre granskog og det lar seg derfor gjøre å avgrense et sammenhengende forvaltningsareal som omfatter nesten hele Jernåas lengde innenfor Åmot kommune. Enkelte nyere hogstinngrep grenser likevel tett inntil vassdraget og medfører der til dels dårlig arrondering. Den valgte plasseringen av grenselinjen for forvaltningsarealet skyldes et kompromiss mellom topografi og skogtilstand/ inngrep. Bredest er avgrensingen omkring vassdraget der topografien er slak eller dalprofilen på annet vis er utydelig og skogtilstanden samtidig relativt velutviklet. Innsnevrede parti skyldes i hovedsak nyere hogstinngrep, eventuelt fordi dalprofilen er spesielt tydelig og dalbrinken ligger nær vassdraget (gjerne en kombinasjon av de to). Dalbrinken markerer av og til også et skille i skogstruktur som alene er betinget av naturgrunnlaget, det vil si forskjeller i produktivitet. Enkelte nærmere detaljer bør nevnes: I nordøst er lokaliteten avgrenset mot høystandard skogsbilvei som løper parallelt med vassdraget ovenfor dalbrinken. Omtrent midtveis i avgrensingen sporer veien ned mot vassdraget og ender der på en bred skogslette. Veien er i seg selv et betydelig og plasskrevende inngrep, men det er ikke foretatt hogst av betydning ut over dette. Skogen i dalsiden bak er "intakt" aldersfaseskog med bl.a. store mengder gubbeskjegg (NT), og er ansett såpass viktig at lokalitetsavgrensingen her inkluderer noe av skogsbilveien for å få inkludert dette granskogsarealet (utdypende argumenter er gitt i skogstrukturkapittelet). Lokaliteten grenser for øvrig i nord til høystandard skogsbilvei, og i sør til både hogstflater og myrområder og glissen lavproduktiv fjellskog. I sum gir dette et relativt velarrondert forvaltningsareal både med hensyn til topografi og biologiske verdier.

Norge i Bilder (2008) er brukt som rettesnor for avgrensning av området. For Jernåa foreligger det høyoppløselige flyfoto (pixelstørrelse mindre enn 1 meter) og nøyaktigheten m.h.t. plassering av grenselinjer er følgelig meget god.

Vurdering og verdisetting

Som et kompromiss mellom topografi og skogtilstand er det presentert et rimelig velarrondert forvaltningsareal som i stor grad består av eldre naturskog. Skogen ser ut til å mangle kontinuitet i viktige gammelskogsstrukturer som dødved og gamle trær, men bedre dødvedkontinuitet finnes sannsynligvis på noe høyere landskapsnivå. Lokaliteten er ikke helt optimalt arrondert på grunn av enkelte tilgrensende hogstflater, men sammenlignet med andre bekkekløftlokaliteter i nærheten er Jernåa-lokaliteten likevel både relativt velarrondert og noenlunde stor. Andre positive egenskaper verd å trekke frem er den forholdsvis store andelen (høy)produktiv storbregne- og staudekog, hvorav betydelige areal med høystaudegranskog

(LR) og strekninger med ganske smal og beskyttende bekkekløftprofil som gir grunnlag for enkelte sterkt luftfuktighetskre- vende arter. Ikke minst skal det pekes på det relativt høye antallet rødlistearter og andre signalarter som er påvist. Hele 10 rødlistearter ble påvist ved befaring i 2007 (orenål er sist sett i 1993) og av disse tilhører to kategori sårbar (VU) (*Skeletocu- tis brevispora* og *flatsaltlav*), mens huldrestry er regnet som sterkt truet (EN). Det er et ekstra pluss at enkelte rødlistearter opptrer ganske rikelig, slik som gubbeskjegg og huldregras. På grunnlag av disse viktige naturkvaliteter vurderes Jernåa- lokaliteten som mellom regionalt og nasjonalt viktig for bevaring av biologisk mangfold, tilsvarende tallverdi 4.

Med hensyn til prioriterte skogvernangler vil Jernåa-lokaliteten kunne bidra til inndekking av mangeltypen "rike skogty- per", hovedsakelig "høystaudekog" (Framstad et al. 2002, 2003). Bekkekløftkarakteren er lite utpreget, men små frag- menter av vassdraget har kløftepreg og huser enkelte typiske arter for bekkekløftmiljø. Lokaliteten vurderes derfor også å kunne bidra noe, om enn i beskjeden grad, til skogvernangelen "internasjonal ansvarstype (bekkekløft)".

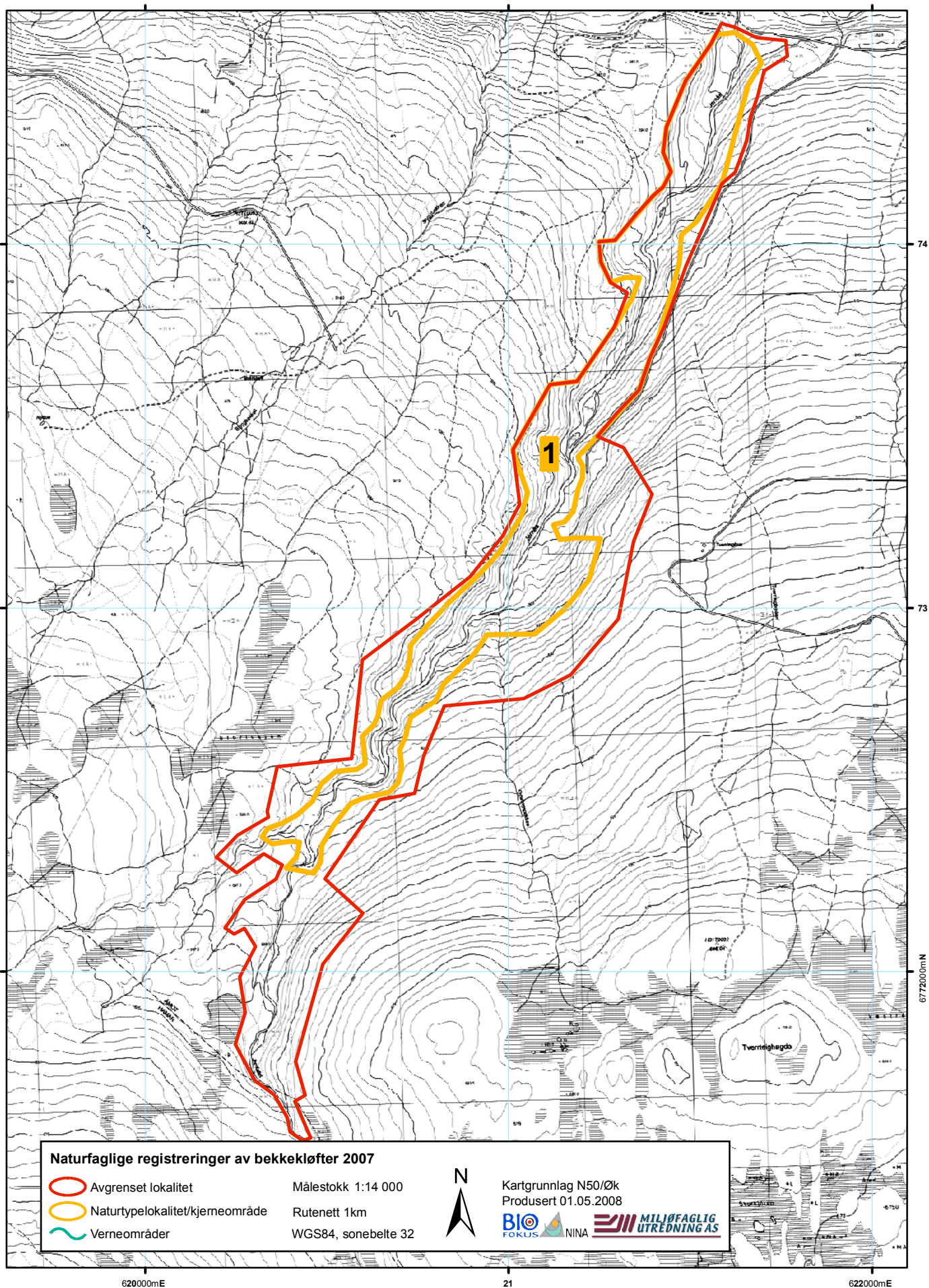
Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Jernåa. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet. Forkortel- ser; UR = urørthet, DVM = død ved mengde, DVK = død ved kontinuitet, GB = gamle bartær, GL = gamle løvtrær, GE = gamle edelløvtrær, TF = treslagsfordeling, VA = Variasjon, TVA = treslagsvariasjon, VVA = vegetasjonsvariasjon, RI = rikhet, AM = arter, ST = størrelse, AR = arondering, FOR = Fosserøyk. For kjerneområder er kun variasjon vurdert som en kombinasjon av topografi og vegetasjon. For området samlet er det delt i to ulike vurderinger.

Kjerneområde	UR	DVM	DVK	GB	GL	GE	TF	VA	TVA	VVA	RI	AM	ST	AR	FOR	Samlet verdi
1 Jernåa	**	**	*	*	*	—	**	**	—	-	**	**	-	-	-	***
Totalt for Jernåa	**	**	*	*	*	—	**		**	**	**	**	**	**	0	4

Referanser

- Aarrestad, P.A., Brandrud, T.E., Bratli, H. og Moe, B., 2001. Skogvegetasjon. I: E. Framstad og A. Moen (Red.), Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU, Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk Serie, 2001-4, s. 15-44.
- Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. & Branderud, T. E. 2003. Liste over prioriterte mangler ved skogvernet. - NINA oppdragsmelding 769. 9pp.
- Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. og Brandrud, T.E., 2002. Evaluering av skogvernet i Norge. Fagrapport 54, NINA. 146 s.
- Moen, A., 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss, 199 s.
- NGU 2008b. NGU 2008b. Kvartærgeologiske kart: www.ngu.no/kart/losmasse/
- Norge i bilder, internett. <http://www.norgebilder.no/>
- Norsk Lavdatabase, internett.<http://www.nhm.uio.no/botanisk/lav/>
- Puschmann, O. 2005. Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. NIJOS rapport 10/2005.
- Siedlecka, A., Nystuen, J.P., Englund, J.O. & Hossack, J. 1987. Lillehammer - berggrunnskart M 1:250 000. NGU.

Jernåa (Åmot/Hamar, Hedmark).

Bilder fra området Jernåa

Jernåa, midtparti. Foto: Jon T. Klepsland

Dalprofilen er som regel slak og åpen som her. Bildet illustrerer også vekslinger i skogtilstand; i forgrunn optimalfaseskog, i bakgrunn aldersfaseskog. Foto: Jon T. Klepsland

Fuktig høystaudegranskog i aldersfase i nedre del av avgrensingen. Foto: Jon T. Klepsland

Rik gubbeskjeggforekomst i øvre del av lokaliteten. Foto: Jon T. Klepsland